

פרשת ויצא

אור בימי אפילה

מה שמייחד את יעקב מאברהם, יצחק ומשה, ומה שהופך אותו לאביו האמיתי של עם ישראל, הוא **יכולתו להתמודד עם משברים מתוך בדידות ונקודות חולשה**. אברהם הוא המייסד של המסע היהודי, ויצחק עבר את ניסיון העקדה, אך יעקב לא נדרש לניסיונות כאלה. עם זאת, כל ילדיו של יעקב המשיכו את דרכו האמונית, בניגוד לאברהם ויצחק, שחוו קשיים עם חלק מצאצאיהם.

הסוד טמון בשני רגעים מכריעים בחייו של יעקב, המתוארים בפרשת ויצא ובפרשת וישלח. **בפרשת ויצא**, כאשר יעקב נמלט מעשו, הוא עוצר לנוח ולחלום על סולם שמגיע עד השמיים, **"וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֹלֶם מֻצָּב אֶרְצָה וְרֹאשׁוֹ מֵגִיעַ הַשָּׁמַיִם"**. **בפרשת וישלח**, יעקב נמצא שוב לבד, נאבק במלאך, חושש ממפגשו עם עשו לאחר שנים, ויאמר, **"לֹא יַעֲקֹב יֵאמָר עוֹד נִשְׁמָךְ, כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אֲנָשִׁים וְתוֹכַל"**. בשני המקרים יעקב פוגש את א-לוהים דווקא בנקודות השפל של חייו, כשהוא חש פחד ובדידות. **דווקא בנקודות הפגיעות**

**המרבית פוגש יעקב את אלוהים ומוצא את
העוז להמשיך בדרכו למרות כל הפורענויות
העלולות להתרגש עליו במסע.**

יעקב הוריש לעם ישראל את **החוסן הפנימי והיכולת להתמודד עם משברים קיומיים**. הייחוד ההיסטורי של עם ישראל **אינו רק בכך ששרד אסונות** שהיו מחסלים כל עם אחר – חורבן שני בתי המקדש, גלויות, רדיפות, פוגרומים והשואה – **אלא בכך שבכל פעם התחדש ועלה לגבהים חדשים**. אחרי חורבן בית שני נכתבה התורה שבעל פה, בימי הביניים נוצרו יצירות מופת בהלכה, פילוסופיה ושירה. שלוש שנים לאחר השואה, עם ישראל הכריז על מדינת ישראל, והחזיר את העם היהודי אל ההיסטוריה היישר מתוך האפלה של הגלות.

מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספריו השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

האופץ לנהוג אחרת

מנהיגות היא עניין לוחץ, ומנהיגות רוחנית אינה יוצאת מכלל זה. ארבעה אישים בתנ"ך – משה, אליהו, ירמיהו ויונה – התקשו כל כך להמשיך הלאה, ששאלו נפשם למות. כך הוא גם בעידן המודרני, ובפרט, שוב, אצל מנהיגים בעלי שאר רוח בולט. אברהם לינקולן סבל מהתקפים של דיכאון קשה. כך גם וינסטון צ'רצ'יל, שכיהן את דיכאונו "הכלב השחור שלי", ועוד אחרים.

האם הגדולה מולידה את רגעי הייאוש, או שמא רגעי הייאוש הם המצמיחים את הגדולה? מן התורה ברור שיעקב היה אדם סוער יותר מאברהם, שהפגין לא פעם שלוות נפש לנוכח מסות גדולות, ויותר מיצחק, המצטייר כאדם מופנם ומכונס. יעקב פחד; יעקב אהב; יעקב שהה בגלות יותר מאבותיו. אבל יעקב התמיד והתעקש; יעקב שרה עם אלוהים ואנשים – ויזל. מכל אנשי בראשית, יעקב היה השורד הגדול.

ליפול ולהמשיך ללכת!

היכולת להחזיק מעמד ולהתאושש היא תנאי הכרחי למנהיגות. הנכונות לחיות חיים של סיכון היא העושה אנשים מסוג זה שונים מאחרים. יעקב החזיק מעמד ביריבות עם עשו, בהתגרריות של לבן, במתחים בין נשיו ובין ילדיו, ועוד אירועים קשים. אבל בדרך הוא פגש מלאכים, ובין אם הם עלו וירדו בסולם שראשו בשמיים או נאבקו עמו, הם האירו לו את הלילה בהילה של שגב.

לנסות, ליפול, לפחד, ולמרות הכול להמשיך ללכת: זוהי סגולתו של מנהיג. זה היה יעקב, האיש שדווקא בצרים שבנסיגות חיוו חזה במראות השמיים הרחבים.

עקרונות
במנהיגות

האם לדעתכם גדולה של אדם יוצרת אצלו
רגעי ייאוש? האם לדעתכם רגעי ייאוש
שאדם חוזה יכולים ליצור אצלו גדולה?

איך נוכל ליישם את הרעיון הזה
בחיינו כיום?

עקרונות במנהיגות - הרב יונתן זקס | אור בימי אפילה

עקרונות
בחינוך

משברים וצמיחה

צוותי חינוך:

- היכולת להתמודד עם משברים ולצמוח מתוך חולשה: כיצד ניתן להנחיל לאנשי צוות החינוך את החשיבות של צמיחה מתוך משברים ואת הדרכים לשמור על חוסן אישי ומקצועי בזמנים קשים?
- ניהול חוסן אישי תחת לחץ: כיצד אנשי חינוך יכולים ללמוד לנהל את הלחצים בעבודה ולהפוך אותם להזדמנות לצמיחה מקצועית ואישית, תוך שמירה על איזון רגשי?

תלמידים:

- היכולת להתמודד עם קשיים וללמוד מהם: כיצד ניתן ללמד תלמידים לראות במשברים הזדמנויות ללמידה וצמיחה אישית?
- התמדה מול אתגרים כאבן יסוד להצלחה: כיצד מורים יכולים לעודד תלמידים להתמיד ולחזק את נחישותם גם במצבים של כישלון או קשיים בלימודים?